

[1944, október. Banská Bystrica.] — Návrh organizačného štatútu
Slovenskej národnej rady.¹

Čl. I.

§ 1.

*Spôsob vykonávania moci zákonodarnej, vládnej a výkonnej
Slovenskou národnou radou*

Slovenská národná rada (v ďalšom texte SNR) vykonáva moc zákonodarnú nariadeniami, uznesenými v plenárnych zasadnutiach. Moc vládnu a výkonnú vykonáva SNR cestou predsedníctva a povereníctiev, zriadených podľa nariadenia SNR číslo 3 Sb. nar. SNR, doplneného nariadením číslo 4 Sb. nar. SNR. Predsedníctvo i povereníctva povinné sú konať podľa platných zákonov a nariadení a podľa pokynov, uznesených plenárnym zasadnutím SNR.

Čl. II.

Zloženie Slovenskej národnej rady.

§ 2.

Členovia SNR.

1. SNR má 80 členov. Na miesta nezaplnené a uprázdnené povoláva SNR nových členov tak, aby bolo stále zaplnených aspoň 50 členských miest a aby politické smery boli v SNR v takom pomere zastúpené, v akom sú zastúpené v deň uznesenia tohoto nariadenia.

2. Členstvo v SNR je funkciou čestnou a nehonorovanou.

3. Člena SNR môže pozbaviť členstva v SNR kárny výbor, zložený z členov predsedníctva SNR a ďalšieho člena SNR vyslaného klubom (§ 10), ktorého príslušníkom je člen SNR, o členstve ktorého má byť rozhodované. Členom kárneho výboru nemôže byť ten člen SNR, proti ktorému je zahájené pokračovanie o pozbavenie členstva v SNR. Ak v dôsledku týchto ustanovení nemôže byť členom kárneho výboru niektorý člen predsedníctva, vyšle klub, ktorého je on príslušníkom, za neho náhradníka. Ak člen SNR, proti ktorému je zahájené pokračovanie o pozbavenie členstva v SNR, nie je členom klubu (§ 10), skladá sa kárny výbor len z členov predsedníctva SNR.

4. Kárny výbor je povinný pred konečným rozhodnutím vypočuť člena SNR, o ktorého členstve rokuje. Rozhodnutie s odôvodnením má byť písomne vyhotovené a dotyčnému členovi doručené.

5. Proti konečnému rozhodnutiu kárneho výboru má právo odvolania k plenárnemu zasadnutiu člen SNR, ktorý bol rozhodnutím pozbavený členstva. Odvolanie má byť podané v sekretariáte predsedníctva SNR písomne do 5 dní po doručení rozhodnutia kárneho výboru.

6. Kárny výbor je uznášaniaschopný, keď je prítomných aspoň 7 členov a rozhoduje nadpolovičnou väčšinou prítomných.

¹ Návrh organizačného štatútu bol pripravený na prerokovanie v 13. zasadnutí SNR 13. 10. 1944, bol však vzatý z programu (porov. dokument čís. 423). Prvý rokovací poriadok prijala SNR až nariadením čís. 57 z 2. 7. 1945.

Účast na zasadnutiach.

1. Členovia SNR sú povinní zúčastniť sa na všetkých zasadnutiach SNR a jej výboroch. Na každom plenárnom a výborovom zasadnutí vyloží sa prezenčná listina, do ktorej sa prítomní členovia vlastnoručne podpíšu.

2. Ak sa člen SNR pre chorobu alebo inú príčinu nemôže dostať na plenárnu alebo výborovú schôdzu, povinný je ihneď, ako mu je to možné, podať predsedníctvu písomné vysvetlenie. Ak prekážka, pre ktorú člen nemôže vykonávať svoje povinnosti uvedené v ods. 1, trvá viac ako 7 dní, povinný je požiadať predsedníctvo o dovolenku.

§ 4.

Ak sa člen výboru nezúčastní na troch po sebe nasledujúcich zasadnutiach výboru alebo člen SNR piatich po sebe nasledujúcich plenárnych zasadnutiach SNR, rozhodne predsedníctvo SNR o pozbavení dotyčného člena členstva vo výbore, pokiaľže kárny výbor o pozbavení dotyčného člena členstva v SNR.

§ 5.

Sľub členov SNR.

1. Každý člen SNR zloží na začiatku plenárneho zasadnutia, na ktorom sa zúčastní, tento sľub do rúk predsedajúceho: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že ako člen SNR budem svoje povinnosti riadne a čestne plniť, že venujem všetky svoje sily zdarnému zakončeniu národného odboja a nič neurobím, čo by mohlo ohroziť alebo poškodiť našu brannú silu a vedenie národného odboja.“

2. Odopretie sľubu alebo zloženie tohto s výhradou považuje sa za prehlásenie, že do SNR povolaný občan členstvo neprijíma.

Čl. III.

Orgány SNR.

§ 6.

Predsedníctvo.

1. Predsedníctvo SNR sa skladá z dvoch predsedov a 8 podpredsedov, volených plenárnym zasadnutím. Členovia predsedníctva zodpovedajú za vykonávanie funkcie SNR.

2. Slovenská národná rada je oprávnená kedykoľvek nadpolovičnou väčšinou previesť zmeny v osobnom zložení predsedníctva, teda ktoréhokoľvek jeho člena z tejto funkcie odvolať, iným nahradiť a taktiež doplniť miesto z akejkoľvek príčiny uprázdnené. Pritom treba dbať, aby v predsedníctve boli rovnako zastúpené politické smery, ku ktorým členovia SNR pri jej vzniku patria.

§ 7.

1. Predsedníctvo zasadá pod vedením jedného z predsedov, ktorí sa majú v tejto činnosti striedať. Neprítomného predsedu zastupuje ním poverený podpredseda.

2. Predsedníctvo je uznášania schopné, keď boli všetci jeho členovia pozvaní jedným z predsedov a prítomní sú aspoň 6 jeho členovia. Pozvaniu sa rovná uznesenie predsedníctva o mieste a čase nového zasadnutia.

3. Predsedníctvo rozhoduje väčšinou hlasov, pri rovnosti hlasov rozhodne hlas predsedajúceho.

4. Uznesenia predsedníctva podpisujú všetci na zasadnutí prítomní členovia.

5. Zasadnutia predsedníctva sú neverejné. Mimo členov predsedníctva môžu na jeho zasadnutiach byť prítomní bez hlasovacieho práva len tí, ktorých na celé zasadnutie, alebo jeho časť predsedníctvo pozve.

§ 8.

Pôsobnosť predsedníctva.

Predsedníctvo SNR:

1. uznáva sa o všetkých politických otázkach odboja, nakoľko pre ich riešenie nie je treba uznesenia pléna SNR;

2. podpisuje nariadenie SNR uznesené plenárnym zasadnutím SNR;

3. uznáva sa o záväznej interpretácii organizačného štatútu SNR;

4. vykonáva dozor nad úradmi, ktoré boli pred ustavením sa SNR pridelené predsedníctvu vlády;

5. uznáva sa o veciach, ktoré prikazuje do pôsobnosti predsedníctva organizačný štatút a iné nariadenia SNR.

§ 9.

Sekretariát SNR.

1. Pomocným orgánom predsedníctva je sekretariát predsedníctva SNR, ktorý sa delí na odbory. Počet odborov určuje a agendu medzi nimi rozdeľuje predsedníctvo.

2. Na čele sekretariátu stoja predsedníctvom menovaní dvaja jeho členovia.

§ 10.

Poverenictva SNR.

1. Poverenictva obstarávajú štátnu správu v mene a z poverenia SNR.

2. Na čele poverenictva stojí SNR volený poverenik a jeho zástupca. Títo musia byť členmi SNR, ale sú tejto zodpovední.

3. Zástupca zastupuje poverenika, keď je tento zaneprázdnený. Poverenik je povinný svojho zástupcu o bežných veciach informovať a o závažných otázkach sa s ním radíť.

§ 11.

1. Predsedníctvo SNR zvoláva povereníkov a ich zástupcov na spoločné schôdze podľa potreby. Na týchto schôdzach povinní sú povereníci (ich zástupcovia) informovať o dôležitých udalostiach a otázkach, vyskytnuvších sa pri správe povereníctiev, a majú prednášať iniciatívne návrhy týkajúce sa správy štátu. Každý poverenik a zástupca poverenika je oprávnený zaujať k prednesom stanovisko.

2. Na schôdzach povereníkov predsedá niektorý predseda predsedníctva SNR pri dodržaní zásady o striedaní sa v tejto funkcii obdobne s ustanovením ods. 1. § 7 organizačného štatútu SNR.

3. Schôdze nie sú verejné a mimo členov predsedníctva SNR, povereníkov a ich zástupcov môže byť prítomný len ten, kto bol predsedajúcim na celé zasadnutie alebo jeho časť pripustený.

Kluby.

1. Členovia SNR tvoria dva kluby, a to klub Demokratickej strany a klub Komunistickej strany Slovenska.

2. Príslušníkom klubu je člen SNR, ktorý oznámi písomne predsedníctvu SNR, že je členom toho-ktorého klubu. Písomné oznámenie je záväzné a nemožno ho počas trvania členstva zmeniť.

3. Každý klub zvolí si predsedu a podpredsedu a oznámi to písomne predsedníctvu SNR.

Čl. IV.

Rokovanie.

§ 13.

SNR pri vykonávaní zákonodarnej moci rokuje vo výboroch a na plenárnych zasadnutiach SNR.

§ 14.

SNR rokuje a rozhoduje podľa vlastného uváženia o každej otázke spadajúcej do zákonodarstva a vykonávania vládnej a výkonnej moci na Slovensku. Teda najmä:

- a) rokuje a rozhoduje o návrhoch a otázkach členov SNR, predsedníctva SNR a povereníctiev;
- b) rokuje a rozhoduje o pripomienkach ústredných úradov, národných výborov a veliteľstva československého vojska a partizánov;
- c) rokuje a rozhoduje o správach výborov (§ 22);
- d) rokuje a rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu kárneho výboru (ods. 5 § 2);
- e) dáva príkazy a úpravy predsedníctvu a povereníkom.

Čl. V.

Výbory.

§ 15.

1. Slovenská národná rada volí:

- a) výbor legislatívny,
- b) výbor hospodársko-sociálny,
- c) výbor kultúrny,
- d) výbor imunitný.

2. Okrem toho môže podľa potreby zvoliť aj iné výbory. Počet členov jednotlivých výborov určí SNR.

3. Tieto výbory rokujú o všetkých návrhoch a pripomienkach, ktoré im boli pridelené predsedníctvom SNR, resp. podávajú iné návrhy samy.

§ 16.

Členstvo vo výbore.

Každý člen SNR je povinný prijať členstvo vo výbore, ak nie je už členom dvoch iných výborov.

Voľba predsedu a podpredsedu výboru.

1. Prvú schôdzu výboru zvolá predsedníctvo SNR.

2. Výbor na svojej prvej schôdzi za predsedníctva najstaršieho svojho člena a pri zapisovaní najmladšieho svojho člena zvolí si predsedu a podpredsedu. Výsledok voľby so zápisnicou, podpísanou vekovým predsedom a zapisovateľom, zašle zvolený predseda predsedníctvu SNR. Predsedníctvo SNR môže kedykoľvek uložiť výboru, aby znovu zvolil svojho predsedu alebo podpredsedu alebo obidvoch.

§ 18.

Zvolávanie a rokovanie výboru.

1. Zasadnutie výboru zvoláva predseda výboru, a keď je ten zaneprázdnený, podpredseda výboru. Keby tak predseda, ako aj podpredseda boli hatení v tejto svojej funkcii, zvolá zasadnutie predsedníctvo SNR.

2. Zasadnutie výboru vedie predseda výboru, v jeho neprítomnosti podpredseda výboru a v neprítomnosti oboch najstarší prítomný člen výboru.

3. Výbor je uznášania schopný, ak je prítomné viac ako polovica jeho členov.

4. Na zasadnutí výboru podávajú sa návrhy a pripomienky spravidla ústne, predsedajúci ale môže žiadať navrhovateľa, aby podal návrh písomne.

§ 19.

Zápisnice výborov.

O každom zasadnutí výboru napíše jeho člen, predsedajúcim k tomu vyzvaný, zápisnicu, ktorú po podpísaní predsedom a zapisovateľom odovzdá predsedajúci bez meškania po zasadnutí výboru predsedníctvu SNR.

§ 20.

Účast iných osôb vo výbore.

Výbor sa môže uznieť na pozvaní ďalších členov SNR, povereníkov, ich zástupcov, štátnych úradníkov alebo odborníkov na zasadnutie výboru. Títo však nemajú hlasovacieho práva, ani keď sú členmi SNR. Členovia SNR môžu byť prítomní i bez pozvania, ale bez hlasovacieho práva na zasadnutí každého výboru, mimo výboru imunitného.

§ 21.

Spoločné zasadnutie dvoch alebo viacerých výborov zvolá v prípade potreby predsedníctvo SNR. Na tomto spoločnom zasadnutí predsedá najstarší z predsedov, prípadne podpredsedov, alebo členov obdobne podľa ustanovenia § 17.

§ 22.

Zpráva výboru.

1. Predsedníctvo SNR súčasne s pridelením návrhu poťažne pripomienky výboru stanoví lehotu, v ktorej výbor má o veci podať zprávu a zároveň určí jedného člena výboru za zpravodajcu. Tento prednesie návrh, poťažne pripomienku na zasadnutí výboru a po skončení rokovania ihneď vyhotoví písomnú zprávu o výsled-

ku rokovania pre plenárne zasadnutie SNR. Túto zprávu podpíše ten, kto na poslednom zasadnutí výboru predsedal, a zpravodajca.

617

2. Zpravodajca má zprávu ihneď odovzdať predsedníctvu SNR na rozmnoženie.

§ 23.

Pre rokovanie výboru platia obdobne ustanovenia platné o plenárnom zasadnutí SNR, ak niet o tom odchylných ustanovení. Predsedajúcemu na zasadnutí výboru patria obdobné práva, ako predsedajúcemu na plenárnom zasadnutí SNR.

Čl. VI.

Plenárne zasadnutie SNR.

§ 24.

Verejnosť rokovania.

1. Plenárne zasadnutia SNR sú zásadne neverejné. Predsedníctvo sa môže uzniesť, aby niektoré zasadnutie alebo jeho čiastka sa konalo ako verejné.

2. Na verejnom zasadnutí SNR môžu byť okrem členov SNR prítomní bez hlasovacieho práva len povereníci SNR, nakoľko nie sú členmi SNR, a úradníci sekretariátu predsedníctva SNR, ak boli predsedníctvom na zasadnutie pozvaní.

3. Zprávu o priebehu plenárneho zasadnutia možno uverejniť len so súhlasom predsedníctva SNR.

§ 25.

Zvolanie a program plenárneho zasadnutia.

1. Plenárne zasadnutie SNR zvoláva a jeho program určuje predsedníctvo SNR. — SNR sa však môže sama uzniesť na čase, mieste a programe svojho budúceho zasadnutia.

2. Predsedníctvo je povinné zvolať SNR na plenárne zasadnutie aspoň raz za 14 dní.

3. Program plenárneho zasadnutia má predsedníctvo podľa možnosti zdeliť členom SNR v takom čase, aby sa títo mohli na rozpravy prichystať.

4. Plenárne zasadnutia SNR sa konajú spravidla v sídle SNR. V prípade nutnosti môže byť plenárne zasadnutie zvolané tiež na iné miesto.

§ 26.

Vedenie rokovania a zachovanie poriadku na zasadnutí.

1. Rokovanie na zasadnutí zahajuje, končí a vedie jeden z predsedov predsedníctva SNR. Predsedovia sa majú v tejto funkcii striedať.

2. Ak predseda, ktorý podľa zásady striedania by mal na zasadnutí predsedáť, nie je prítomný, zastupuje ho ním poverený podpredseda. Ak predseda nikoho nepoveril, tak ho zastupuje najstarší z podpredsedov, ktorí sú členmi tej politickej strany, ktorú v predsedníctve zastupuje neprítomný predseda.

3. Predsedajúci sa stará o zachovanie poriadku a dodržanie programu plenárneho zasadnutia.

§ 27.

1. Ak sa rečník odchyľuje od predmetu rokovania, volá ho predsedajúci k veci. Za prejavy a činy, ktoré porušujú rokovací poriadok, urážajú slušnosť alebo mrav, alebo sú trestné, volá predsedajúci k poriadku.

2. Rečníkovi, ktorý bol volaný za reči trikrát k veci, alebo k poriadku, môže predsedajúci odňať slovo. Rečník, ktorému bolo odňaté slovo, nesmie v tej istej rozprave viac hovoriť.

3. Pre hrubé porušovanie poriadku na zasadnutí SNR niektorým jej členom, menovite pre spáchanie trestného činu môže predsedníctvo SNR do 5 dní:

- a) páchatela pokarhať alebo
- b) páchatela vylúčiť z jedného alebo viacerých, najviac piatich zasadnutí alebo
- c) odovzdať vec imunitnému výboru na podanie návrhu na prípadné vydanie páchatela trestnému stíhaniu.

§ 28.

Otvorenie zasadnutia.

Zasadnutie SNR možno otvoriť a SNR môže rokovať, ak je v zasadacej sieni prítomná aspoň polovica jej členov. Na nezaplnené členské miesta (odst. 1. § 2) sa pri tom nehľadí.

§ 29.

Reči.

1. Nesmie sa ujať slova, komu ho predsedajúci nedal. Reči sa spravidla nečítajú. Každý hovorí zo svojho miesta, ale predsedajúci môže rečníka vyzvať, aby hovoril s predsedníckeho pódia (rečníšťa).

2. Predsedajúci sa môže i sám zúčastniť rozpravy.

3. Rečníci sa môžu hlásiť o slovo už pred zasadnutím písomne u predsedníctva alebo na zasadnutí u predsedajúceho zdvihnutím ruky, až do tých čias, kým predsedajúci nevyhlási rozpravu za skončenú, alebo kým nezistí, že sa k rozprave nik neprihlásil.

4. Poznámky osobné a vecné povoľuje predsedajúci podľa voľnej úvahy; takéto poznámky nesmú trvať vyše 5 minút.

§ 30.

Poradie a trvanie reči.

1. Rozpravu otvára predsedajúci tým, že udeľí slovo zpravodajcovi alebo návrhovateľovi. Ak vec nebola predtým pridelená niektorému výboru, alebo ak zpravodajca výboru nie je prítomný, môže predsedajúci určiť osobu zpravodajcu z prítomných členov SNR.

2. Po reči zpravodajcovej udeľuje predsedajúci slovo rečníkom v poradí prihlášok.

3. Predsedníctvo môže rečnícke lehoty primerane obmedziť.

4. Každý člen SNR môže kedykoľvek navrhnúť koniec rozpravy. Ak sa SNR uzniesla rozpravu skončiť, môžu hovoriť o veci už len členovia, ktorí sa prihlásili o slovo pred vyhlásením uznesenia o skončení rozpravy.

Čl. VII.

Uznášania SNR.

§ 31.

Náležitosti uznášania.

1. SNR sa môže uznášať, keď sú prítomné aspoň $\frac{3}{5}$ členov, nerátajúc do toho miesta nezaplnené (odst. 1 § 2). K platnosti uznesenia je potrebná väčšina prítomných.

2. K platnosti uznesenia o
 - a) rozídení sa SNR a o
 - b) prenesení celej zákonodarnej alebo výkonnej, alebo vládnej moci na iného je potrebné, aby zaň hlasovala dvojtretinová väčšina všetkých členov SNR.
3. Predsedajúci hlasuje tiež a pri rovnosti hlasov (keď sa nevyžaduje $\frac{2}{3}$ väčšina) jeho hlas rozhoduje.

§ 32.

Poradie a spôsob hlasovania.

1. Pred hlasovaním určí predsedajúci poradie hlasovania, kladie otázky a zisťuje a vyhlasuje výsledok hlasovania.
2. Hlasuje sa za návrh alebo proti návrhu, a to zdvihnutím ruky alebo povstaním. Ak výsledok hlasovania je podľa názoru predsedajúceho pochybným, opakuje otázku a dá sčítať hlasy alebo nariadi hlasovanie podľa mena.
3. Podľa mena sa hlasuje tiež vtedy, keď sa na tom uznesie na návrh niektorého člena SNR prostým hlasovaním.
4. Hlasovanie podľa mena sa prevádza tak, že každý člen odovzdá predsedajúcim k tomu menovaným dvom skrutátorom lístok obsahujúci jeho meno a slovo „áno“ alebo „nie“.
5. Ak pri hlasovaní vysvitne, že nie je prítomný dostatočný počet členov, predsedajúci preruší alebo zakľúči rokovanie.

§ 33.

Voľby.

1. Voľby sa konajú spôsobom uvedeným v §-e 32.
2. Ak pri voľbe nedosiahne ani jeden kandidát väčšiny hlasov, prevedie sa užšia voľba medzi dvoma kandidátmi, ktorí dosiahli najväčšieho počtu hlasov.
3. Pri rovnosti hlasov v prvej alebo užšej voľbe rozhodne predsedajúci losom, kto sa má dostať do užšej voľby alebo kto je vyvoleným.

Čl. VIII.

Otázky a rezolúcie.

§ 34.

Otázky.

1. Každý člen SNR môže klásť predsedníctvu a povereníkom (zástupcom povereníkov) na zasadnutí otázky o činoch týchto, ako aj o činoch štátnych orgánov a o zamýšľaných opatreniach. Otázky treba podľa možnosti zdeliť predsedníctvu pred zasadnutím v takom čase, aby sa členovia predsedníctva mohli o otázke dozvedieť.
2. Dotázaný povinný je najpozdejšie na najbližšom zasadnutí na otázku odpovedať.
3. Odpoveď možno odoprieť len z dôvodov zachovania dôležitého štátneho tajomstva. Či je táto skutočnosť daná, rozhodne predsedníctvo.

§ 35.

Rezolúcie.

SNR môže sa na návrh niektorého člena uznieť o rezolúcii, v ktorej žiada predsedníctvo alebo niektorého povereníka o určité opatrenie.

Čl. IX.

Zápisy.

§ 36.

1. Predsedníctvo sa postará, aby o každom plenárnom zasadnutí SNR bol odbornými silami (tesnopiscami) zhotovený podrobný zápis.

2. Každý člen SNR môže do troch dní po zasadnutí nahliadnúť v kancelárii odboru predsedníctva pre veci pléna do zhotoveného zápisu a na najbližšom zasadnutí SNR navrhnúť opravy zápisu.

3. Zápisy podpisuje predsedajúci a dvaja ním menovaní členovia ako overovatelia.

Čl. X.

Sloboda rokovania.

§ 37.

Imunita členov SNR.

1. Členov SNR nemožno vôbec stíhať pre hlasovanie na výborovom alebo plenárnom zasadnutí SNR. Pre výroky tam povedané môže predsedníctvo člena SNR potrestať spôsobom uvedeným v bodoch a) a b) odst. 3 § 27 organizačného štatútu.

2. K trestnému alebo disciplinárnemu stíhaniu alebo k akémukoľvek obmedzeniu slobody člena SNR pre iné činy alebo zanedbanie je potrebný súhlas plenárneho zasadnutia SNR. Ak plenárne zasadnutie odoprie súhlas, je stíhanie navždy vylúčené.

3. Ak bol člen SNR prichytený a zatknutý pri trestnom čine, súd alebo iný príslušný úrad je povinný to hneď oznámiť predsedníctvu SNR. Ak SNR do 15 dní od zamknutia nesúhlasí s ďalším väznením, väznenie prestáva.

LAMS Martin. Zbierka letákov. Originál. Cyklostyl.

[1944, začiatok októbra. Banská Bystrica.] — Programové zásady
Demokratickej strany.

Človek.

Naším cieľom je kultúrny, fyzicky zdravý, duševne a mravne vyspelý, politicky slobodný, hmotne nezávislý človek, ako základ spoločnosti ľudskej a jej organizovaných zložiek: rodiny, obce, národa a štátu. Akými sú jednotlivci v národe, takým je i národ. Individualitu človeka ohraničuje ohľad na záujmy pospolitosti. Neuznávame preto za správnu zásadu: jednotlivec je ničím a všetkým je iba národ a štát. Práve tak je nesprávna zásada: národ a štát je ničím a všetkým je len jednotlivec.